

SLOVENSKI VESTNIK

Celovec • četrtek • 6. julij 2000   štev. 27 (30703) • letnik 55 • cena 10 šil. • 0,73 evra

ZVEZA SLOVENSKIH IZSELJENCEV
vabi na svečano prireditev ob

**55-letnici vrnitve
iz pregnanstva**

**v nedeljo, 23. julija 2000, ob 14. uri
v kulturnem domu na Radišah**

s kulturnim programom
(dramska uprizoritev vračanja na Koroško),
spomini izseljencev, družabno srečanje.
Slavnostni govornik bo predsednik ZSI Jože Partl

Zakon o objektivizaciji in manjšinsko šolstvo

Zakon o objektivizaciji, kakršnega je sprejela deželna vlada Koroške, je z vidika manjšinskega šolstva popolnoma nesprejemljiv, je izjavil predsednik Zveze slovenskih organizacij dr. Marjan Sturm v izjavi za tisk.

V njem namreč ni predvidena dvojezična kvalifikacija kot pogoj za nastavitev, prav tako so prešli mnenje inšpektorja a manjšinsko šolstvo. Iz osnutka zakona je razvidno, da osnutek zakona ne upošteva posebnih

pogojev za dvojezično šolstvo na Koroškem. To je v nasprotju z manjšinskim zakonom, posledica pa bodo tožbe na najvišje sodišče. Poleg tega pa okvirna konvencija Sveta Evrope, ki jo je avstrijski parlament soglasno ratificiral, prepoveduje vsakršno poslabšanje določil o varstvu manjšin.

Še huje pa je, da nikakor ni bil upoštevan tako imenovani »konsenz z manjšino«, kakršnega je napovedoval deželni glavar dr. Haider. Dr. Sturm je izjavil, da bo sklical sestanek Koordinacijskega odbora koroških Slovencev na posvet o novo nastalem položaju.

MEDIJI

Nizka zastopanost žensk v medijih

Mednarodna raziskava »Global Media Monitoring Project 2000« o podobi spolov v medijih v 70 državah sveta je bila izvedena 1. februarja 2000 in je potekala po enotni metodologiji: beležili so pojavljanje moških in žensk v poročilih na televiziji in radiu ter na naslovnih straneh časopisov. V raziskavi so ugotovili, da se v slovenskih medijih pojavljajo ženske bistveno redkeje (27,3 odstotka) od moških (72,7 odstotka). Podobno se kaže slika pri v novicah obravnavanih

osebah – med njimi je le 14,2 odstotka žensk.

Primerjava teh podatkov s podatki iz leta 1995 (prva mednarodna raziskava) kaže, da se podoba spolov v slovenskih medijih ni bistveno spremenila. Edino delež žensk med novinarji je poskočil od 40 na 47 odstotkov.

Sodelovanje obmejnih občin

V ponedeljski seji sveta regije v Dravogradu je slovenski generalni konzul Jože Jeraj opozoril na pomanjkljivo sodelovanje med občinami z obeh strani avstrijsko-slovenske meje: »Evropska unija se tega zaveda, nimam pa vtisa, da se tega vedno zaveda tudi Slovenija. Ne dojemamje slovenske stvarnosti na avstrijski strani je globoko.«

Županom je predlagal krepitev sodelovanja na gospodarskem področju, v turizmu, kulturi, šolstvu in športu. Po njegovem mnenju bi morali slovenski župani bolje izkoristiti sodelovanje s Kulturnim domom v Pliberku.

Kritična pripomba je prišla med drugim od mežiškega župana Janeza Praperja: »Dejstvo je, da se srečujemo z drugo državo, ki si nas predstavlja kot nekoga, ki ga morajo držati za roko. Nas najdejo, ko nas potrebujejo, ko jih potrebujemo mi, je pa bolj težko.«

SLOVENIJA

Nova taktirka v zunanjem ministrstvu

Na tiskovni konferenci je slovenski zunanji minister Lojze Peterle predstavil svojo novo ekipo in govoril o svoji »taktiki« za denacionalizacijo. Prednostna naloga je slej ko prej pospešeno nadaljevanje zunanje-političnih aktivnosti v zvezi s približevanjem Slovenije Evropski uniji in NATO, pa tudi OECD.

Peterle pa je izrazil tudi upanje, da je kljub zamudam pri vključevanju v Evropsko unijo leta 2002 še realno leto, v katerem bi Slovenija dosegla pripravljenost za vstop. Ob tem pa je poudaril, da je treba ločiti datum pripravljenosti in dejanski datum vstopa in menil, da vstop v EU leta 2002 ali 2003 ni realističen, temveč se premika v leto 2005.

Poleg okrepitve oddelka za evropske zadeve in gospodarske odnose je Peterle napovedal tudi uresničevanje v državnem zboru sprejete deklaracije o odnosu Slovenije do manjšin v zamejstvu in po svetu.

Preberite

stran 2 in 3: Razprava o šolstvu se nadaljuje
stran 5: k & k center je praznoval
stran 7: Spet se je oglašil dr. Zmeda

Petletnico kulturnega doma k & k v Šentjanžu v Rožu so proslavili tudi otroci dramske skupine SPD Šentjanž in zaigrali prizor o vajah za igrice o Rdeči kapici. Več o praznovanju na strani 5.

PREBLISK

10. oktober je datum, eden od 365 v letu. Ker je letos osemdeset let tega, kar se je koroško prebivalstvo v večino odločilo za bivanje v državi Avstriji, pri čemer gre velika zasluga prav Slovincem na južnem Koroškem, bodo proslave kakor vsako leto. In prav ta »kakor vsako leto« je sporna točka med manjšino in zastopniki dežele. Vabijo nas, da bi pri proslavah sodelovali (a naj bi dokazovali svojo zvestobo, ki se imenuje čast?).

Niti besedice ni o tem, da bi dali praznovanju kakšno drugačno obeležje – se pravi: najvključili so nekaj podobnega, vendar vse le načelno. Izkazalo se je, da bodo praznovanja taka kot ponavadi. Morda le s to izjemo, da se čisto lahko zgodi,

da bo sodelovala tudi država Slovenija, po kateri je deželni glavar še lani na dvorišču deželne hiše pridno udrihal. Slovinci smo bili za ta praznovanja vselej pripraven »grešni kozel« in zdi se, da to ne vzne mirja skoraj nikogar več. Zamizimo in gremo dalje ...

Deseti oktober

Konec tega tedna bo na prireditvenem odru na Vrbskem jezeru prireditev, kamor bo prišla vrsta uglednih predstavnikov javnega življenja tudi iz Slovenije. Počakajmo, kaj se bodo zmenili z deželnim glavarjem. Wenn man mich fragt ... Pa me nihče. S. W.

SPD »Zarja«
vabi na svojo
tradicionalno

poletno noč

v soboto, 8. julija 2000,
ob 20.30

pred občinskim kopališčem
v Železni Kapli

Ob vsakem vremenu
za ples igra ansambel
»VAGABUNDI«

Prisrčno vabljeni!

Zveza koroških partizanov,
podružni odbor Ptuj
in SPD »Edinstvo«

21. Pohod na Komelj

Nedelja, 16. julij 2000

Zborni mesto (7 km) pri Lombar-Koleniku v Čirkovčah 26, ob 9.30 ali pa pri gostilni Pistočnik (3 km) ob 11.30

Ob 13. uri bo pri spomeniku na Komelju spominska svečanost, nato družabno srečanje pri Štibarju in nadaljevanje kulturnega programa.

Pohod bo ob vsakem vremenu!

SLOVENIJA

Srečanje v moji deželi

Prva julijska nedelja je vsakoletno srečanje slovenskih izseljencev. Iz vseh koncev sveta so se tokrat že 41. zapored prišli Slovenci – izseljenci ogledati deželo, kjer izvirajo njihove korenine. Letošnje srečanje je bilo na gradu Bogenšperk pri Litiji, ki je bil nekoč last zgodovinskega Janeza Vajkarda Valvazorja. Množici je spregovoril akademik dr. Boris Paternu, pozdravni nagovor pa sta imela tudi predsednik Republike Milan Kučan

in predsednik Slovenske izseljenske matice dr. Anton Bebler. »Slovenija ni danes nikomur več mačeha, od nikogar tudi nič ne zahteva, je pa vesela vsakogar, ki tudi v njej vidi svojo domovino. Slovenija pripada nam vsem, tudi tistim, ki so jih od tod različni vetrovi raztresli po vsem svetu« je v pozdravu rekel predsednik Milan Kučan. Prireditev je bila odlično organizirana in ob glasbi in predstavitvi raznih običajev ter rokodelskih obrti, je bilo vzdušje res pravo domače – slovensko. Med udeleženci so bili Slovenci iz Avstralije, Amerike, Kanade, iz evropskih držav ter vseh starosti, od tistih, ki se iz otroških let

medlo spominjajo rodnega kraja pa do generacije najstnikov, ki poznajo Slovenijo le iz pripovedovanja staršev ali dedov. Za mnoge je seveda obisk domovine priložnost, da se srečajo s sorodniki, ali pa je obisk namenjen prijetnim počitnicam. Starejši se vedno raje vračajo v svoj rodni kraj, kraj svojih prednikov. Žal pa se mladi zadnje generacije počutijo že kot tujci in se s Slovenijo težko ali nikakor ne poistovetijo. Pa vendar, Slovenija kot država želi že desetletja vsaj enkrat na leto s simbolično prireditvijo in družabnim dogodkom povezati ljudi, ki jih povezujejo korenine življenja.

a. k.

KRAJINA

Vrnitev srbskih beguncev

Približno 280000 Srbov je leta 1991 moralo zaradi državljanske vojne zapustiti hrvaško Krajino proti Bosni, Jugoslaviji ali v druge države. Vzrok njihove masovne vrnitve v zadnjem času je nova (Evropi naklonjena) hrvaška vlada pod Stipe Mesičem in novim zunanjim ministrom

Tonino Pičulo. V tem letu se je že nad 6000 beguncev vrnilo na Hrvaško. Skupno s 36000 povratniki iz preteklih let in 31700 Srbi, ki so se zatekli na vhodnem Hrvaškem, pa se je sedaj že skupno približno 73000 Srbov vrnilo v hrvaško domovino.

Politična volja za spremembo je sicer dana, situacija pa vsekakor ni enostavna. V povratniških predelih je brezposelnost pri 90 odstotkih, »pri tem pa je vseeno, ali si Hrvat ali pa Srb«, pripoveduje govor-

nik UNHCR (Socialna ustanova Združenih Narodov za begunce) Andrej Mahečič. Vrh tega vprašanja obnove, vrnitve posesti in novega lastninskega prava še dolgo ni rešeno. Hrvaška vlada pa je že začela s spremembo zakonov, ki so v preteklosti zapostavljali Srbe.

Pod Tudjmanom so le hrvaški državljani imeli možnost spet postaviti svoje hiše, sedaj pa lahko vsi, ki so leta 1991 bili registrirani kot hrvaški prebivalci, zahtevajo isto pravico.

Špirala zaostritev na področju dvojezičnega šolstva se je v zadnjih dneh bistveno pomaknila naprej. Že pred skoraj enim mesecem je prišlo na deželni ravni med svobodnjaško stranko in ljudsko stranko do sporazuma, da je treba pri nastavitvi ravnatelj/ravnateljic v obveznem šolstvu na Koroškem vpeljati nov postopek izbora, ki naj bi nosil naziv objektiviranja. Ta »tihi« sporazum takrat sploh ni dvignil večjega prahu, javnost skoraj ni zaznala tega dejstva. Ne pri medijih, ne pri deželni socialdemokratski stranki in tudi ne pri personalnih zastopstvih učiteljev ni bilo kakih kritičnih pripomb. Šele pismeni zakonski osnutek, ki ga je deželni glavar pred skoraj 14 dnevi prezentiral in javnosti sporočil, da obe stranki (FPÖ in ÖVP) resno mislita s sporazumom glede zasedb ravnateljskih mest, je sprožil val ogorčenja. Samo na sebi je poskus, da bi prav pri izbiri vodilnih funkcij v šolstvu upoštevali več transparentnosti in strokovnosti, nekaj zelo pomembnega, vendar za trenutni zakonski osnutek kaj podobnega nikakor ne moremo trditi. Napovedi, da bo z novim zakonom mogoče izriniti strankarsko-politični vpliv in izključiti politično samovoljo, se pri podrobnejši analizi izkažejo kot gola politična retorika in zavajanje javnosti.

Zloraba nepristranskosti

V čem so pasti načrtovanega objektiviranja? Čisto v smislu trenutnega duha časa, ki se izgovarja na nepristranskost in objektivnost in vse prepušča prostemu merjenju moči, naj bi izbira potekala po principu po-

OBJEKTIVIRANJE RAVNATELJSKIH MEST

Načrtovano odpravljanje dvojezične kvalifikacije

enotenja postopka in prostovoljnosti tistih, ki naj bi kandidate ocenili. V bodoče naj bi se sestavilo 5 seznamov ocenjevalcev – seznam staršev, gospodarstva, učiteljev, šolskih ravnatelj in šolskih svetovalcev. V te sezname naj bi se zastopniki staršev, učiteljev in šolskih ravnatelj prostovoljno javili kot možni ocenjevalci. Z žrebom naj bi naposled določili tiste, ki kot ocenjevalci zastopajo starše, gospodarstvo in učitelje pri izboru kandidatov.

Vsak, ki se ukvarja z agiranjem politike, ve, da sta propagirana nepristranskost in prostovoljnost goli pretvezi. Kajti politika, ki stremi za oblastjo in vplivom, ničesar ne prepušča golemu naključju in slučajnemu ustvarjanju alians. Ni pričakovati, da bi se stranka, ki je trenutno na oblasti, iz nesebičnosti in poštenosti vzdržala vsakega možnega vpliva in ne bi navezala nobenih kontaktov s starši, učitelji, gospodarstveniki in jih vzpodbujala, da se javijo kot ocenjevalci. Ni pričakovati, da bi se svobodnjaška stranka, kateri gre za bistveno spremembo zasedb vplivnih mest, kar naenkrat zaradi takta in nadstrankarstva odrekla svojim obstoječim zavezništvo. Kdor od politikov in političnih strank v personalnih vprašanjih, ki so sestavni del politične oblasti in moči, pričakuje zmernost in vzvišenost, je naiven. Trenutni osnutek za objektiviranje izbiranja ravnatelj je eden izmed klasičnih primerov, kako je možno z dobro zveneči-

mi formulacijami kasirati zlorabo politične oblasti in strankarskega interveniranja.

Treba je vedeti, da se bodo v te sezname »prostovoljno« javili predvsem tisti starši, učitelji in šolski ravnatelji, do katerih bo deželna oblast našla najbolj hitro kontakt. Tako sploh ne bo naključno, če se bodo sicer v različnih seznamih ocenjevalcev našli več ali manj ideološki slični ljudje, ki bodo z deželnim vrhom povezani s podobnimi pričakovanji. Množina »prostovoljno« javljenih nikakor ne bo garantirala ideološke pluralnosti in strankarske neodvisnosti seznama, kajti vsaka stranka bo skušala preko »svojih«, ki jih je nagovorila in pregovorila, ohraniti vpliv in oblast.

V trenutni politični situaciji daje predvidevan model objektiviranja na vsak način prednost svobodnjaški stranki. Politična realnost je ta, da vedno več ljudi na Koroškem obrača svoje plašče po strankarskem vetru, si od deželnega glavarja pričakuje osebni profit in se tako hoče vpisati med tiste, ki bi aktivno pripomogli do političnega in družbenega preobrata. S svojim na novo ustanovljenim »Bürgerbüro«-jem pa deželni glavar ne nudi samo neko nepristransko mesto za pritožbe in želje deželanov. Ta servisni urad ima ravno pri nabiranju njegovih političnih simpatizerjev in zaveznikov politično važno strateško funkcijo, ker mu omogoča plesti mrežo »prostovoljcev«, ki so pripravljeni sodelovati pri izboru »ta pravih«

PLIBERK

Poslanci slovenskega parlamenta v Pliberku

Člani komisije za manjšinska vprašanja v slovenskem parlamentu so se v torek, 4. julija, mudili na Koroškem in obiskali predstavnike koroških Slovencev v kulturnem domu v Pliberku. Namen obiska je bil, da bi se informirali o finalizaciji gradnje in nadaljnjem financiranju pliberškega kulturnega doma in o aktualnih vprašanjih manjšinske politike na Koroškem.

Predvidevana skupna vsota za gradnjo pliberškega kulturnega doma znaša 45 milijonov šilingov, pri čemer je odprtih še približno 12 milijonov. Slovenija je doslej prispevala približno eno tretjino vseh stroškov. Odprtih 12 milijonov naj bi po možnosti pokrili iz avstrijskih in evropskih virov. Če bo financiranje za finalizacijo izgradnje zagotovljeno, bodo dom lahko odprli v začetku prihodnjega leta. Vsekakor pa je izgradnja že tako daleč, da so letos v domu že prireditve.

Glede bodočega programa pa je bilo poudarjeno, da bo treba sistematizirati predstave,

predloge in ideje vseh tistih činiteljev, ki želijo dati pliberškemu kulturnemu domu tudi svoj vsebinski pečat. Vsekakor je dosedanje kulturno delo dobra osnova, na kateri bo mogoče profesionalizirati kulturni program za kulturni dom. Dejstvo je, da po prostorskih kapacitetah dom nudi veliko možnosti za delovanje (več kakor vsi drugi kulturni domovi na dvojezičnem ozemlju), zato pa je potreben strokovni pristop, ki naj omogoča maksimalno koriščenje vseh prostorov.

Člani komisije so se v Pliberku srečali tudi s predstavniki Koordinacijskega odbora koroških Slovencev in največ pozornosti posvetili vprašanju šolstva, gospodarstva in vprašanju odnosov med Slovenijo in Avstrijo. Pri tem je prišlo jasno do izraza, da so glede političnih odnosov do nove vladne konstelacije v Avstriji tako med manjšino kot med političnim vodstvom v Sloveniji različna gledanja.

ljudi za ravnateljska mesta. Zato tudi ni čuda, da se deželni glavar z vsemi močmi zavzema za to, zakon ob objektiviranju spraviti še pred poletnim odmorom pod streho. Če mu bo to uspelo, je na področju obveznega šolstva na Koroškem programiran ideološki in personalno-strankarski preobrat. S tem bo strankarski vpliv svobodnjaške stranke daljnoročno zacementiran. In vse to pod pretvezo objektivnosti, transparance in neodvisnosti.

Negiranje dvojezične kvalifikacije

Poleg teh nakazanih posledic pollaščenja s strani deželne oblasti pa je osnutek za objektiviranje ravnateljskih mest za dvojezično šolstvo dodatna montaža k ukrepom, ki se pripravljajo z najnovejšo šolsko »reformo«. Ta zakonski osnutek popolnoma preide dejstvo, da je za veljavnostno območje treba upoštevati dvojezičnost kot specifično kvalifikacijo. Osnutek ne predvideva potrebe po dodatni kvalifikaciji iz dvojezičnosti pri bodočih nastavitvah ravnateljskih mest na dvojezičnih šolah. Tudi ni govora, da bi morali biti v seznamih za ocenjevalce (zastopniki staršev, učiteljev, šolskih ravnatelj in gospodarstvo) ljudje, ki so dvojezični. Pri izboru kandidatov za ravnateljska mesta na dvojezičnih šolah bi moral biti vključen pristojni deželni šolski nadzornik za dvojezično šolstvo. Kaj takega osnutek ne predvideva. Zato je ta osnutek pri

ignoriranju dvojezičnosti v vseh korakih in na vseh ravneh dosleden.

Bodoči zakon o objektiviranju ravnateljskih mest za obvezno šolstvo je eden izmed bistvenih posegov v personalno, vodstveno in kvalifikatorično strukturo dvojezičnega šolstva. Daljnoročno bo tak ukrep imel hude posledice za profil posamezne šole in za angažirano ponujanje dvojezične izobrazbe. Trenutna šolska praksa vedno spet potrjuje, da je dvojezičnost povsod tam pridobila na ugledu in priljubljenosti, kjer so se dvojezični ravnatelji sami vključili v pozitivno prikazovanje dvojezične izobrazbe in dvojezičnega pouka. Razvoj vsake osnovne šole je slej ko prej odvisen od kvalitete vodstva šole, kar pomeni, da ima oseba, ki vodi šolo, važno funkcijo pri ustvarjanju zaupanja staršev do izobrazbe. Kjer s strani šolskega vodstva tudi ni vzpodbudnega nagovora vpriid dvojezičnosti, tudi ni perspektiv za naraščanje prijav.

Politični zastopniki koroških Slovencev se morajo zavedati, da je ta zakonski osnutek o objektiviranju ravnateljskih mest tista meja, ki se je ne da več prekoračiti. Ta osnutek je eden izmed dokumentov, ki ga je treba diskutirati pred mednarodno javnostjo, ker najbolje dokazuje, kako manjšinsko politiko prakticirajo zvezne in deželne šolske oblasti. Je dokument, ki mora pred t. i. »Weisenrat«, ki bo ocenjeval zadržanje avstrijske vlade do manjšin.

Dr. Vladimir Wakounig

Ko sem ponovno vzel v roke šeststransko zahtevo »Platforme za šolo jezikovne raznolikosti« (brez datuma) in »nujnostni predlog« (16. maj 2000) frakcij SPÖ, ÖVP in FPÖ v občinskem odboru mestne občine Velikovec, ki podpira neupravičene, z rasistično miselnostjo obarvane zahteve platforme, mi je zavel nasproti nemškonacionalni duh, katerega širi med koroško prebivalstvo tudi KHD. Porodila se je misel ustvariti povezavo med miselnostjo in dogajanjem pred 1. svetovno vojno (habsburška monarhija), obdobjem med obema vojnoma (Prva republika), med 2. svetovno vojno (nemški rajh) in danes (Druga republika).

Zamisel je zelo zahtevna. Z nekaj primeri dogajanj jo bom skušal razumljivo rešiti.

Obdobje pred 1. svetovno vojno: Zasedovanje nemških interesov

V knjigi »Narodna in politična zavest na Koroškem«, J. Pleterski, 1965, beremo: »... na kongresu nemške nacionalne stranke za alpske dežele 12. julija 1897 v Celovcu, je koroški nemško nacionalni politik in državni poslanec Otto Steinwender izjavil: »Nemci sicer lahko služimo državi, toda v nobeni državi sveta ne bomo igrali vloge služabnikov; kajti Nemci smo gosposki narod in do gospodovanja moramo priti.«

Na kongresu koroške nacionalne stranke 11. novembra 1900 v Celovcu je nemški nacionalni politik Lemisch, pozneje vodilna nemška osebnost v plebiscitni dobi, poudarjal: »Južni Nemci imamo visoko nalogo: skrbeti moramo, da ostane pot velike Nemčije k morju in proti Aziji odprta.«

»V imenu boja za Trst so koroški Nemci dejansko tudi zanikali pravico Slovencev do razvijanja lastne kulture, do upoštevanja te kulture v osnovnošolski vzgoji itd ...«

Leta 1890 je ljudsko štetje pokazalo nazadovanje števila ljudi s slovenskim občevalnim jezikom. »Naslednje leto so trdili (nemškonacionalni krogi), da člen 19. ustave ne more biti podlaga za enakopravnost slovenskega jezika v šoli na slovenskem Koroškem, kajti »svetovni jezik in zakoniti jezik ne moreta biti enakovredna.«

Pleterski analizira tudi članek iz časopisa »Freie Stimmen«, kjer je zapisano: »Toda deželni jezik na Koroškem lahko je in ostane samo nemški.« (Sto let pozneje, 31. oktobra 1989, je zapisala »Kärntner Krone«, da je predsednik KAB (Koroška zveza brambovcev) dejal: »Domovinska pesem – takrat je bila že koroška himna – je lahko samo v enem jeziku. Končno obvlada vsak Korošec tudi nemški jezik.«)

Teh par odstavkov nazorno priča, da je vseskozi na Koroškem, posebno po letu 1848, obstajala in na moči pridobivala nemškonacionalna struja

ŠOLSKO VPRAŠANJE NA KOROŠKEM

Je nemški nacionalizem prežet z rasizmom in ogroža obstoj slovenske manjšine?

oziroma politična stranka, ki je delovala proti slovenskemu narodu za nemške interese in desetletja delovala javno ali podtalno celo za priključitev Avstrije k Nemčiji. So takšni »Avstrijci«, ker spodkopujejo obstoj države, izdajalci avstrijskih interesov? Ravno taki si dovolijo še danes obsojati koroške Slovence.

V Prvi republiki (1918–1938): Utravkistična šola

Slovincem že v monarhiji vsiljena »utravkistična šola« (dvojezična šola) je bila izrazito pomečevalnega značaja, ni pospeševala učenja slovenskega jezika in ne posredovanja slovenske kulture. Nasprotno, bila je že takrat taka, kot jo je doživel Franc Resman, ki jo opisuje v svojem delu »Rod pod Jepo«: »Šola je bila v prvem razredu slovensko-nemška. Vsi smo govorili samo slovensko. V drugem razredu pa je bilo že vse nemško, samo krščanski nauk ne; tega je poučeval častiti gospod župnik iz Loč. Učitelj drugega razreda je bil takrat gospod Beer, doma pri Gospe Sveti. Njegova mati je še znala slovensko, on pa ne več. Bil je velike postave in otroci so imeli pred njim respekt, vendar je bil tudi zelo dober učitelj, ki palice sploh ni rabil. Ta nam je nekoč govoril: »Vi ste pravzaprav Slovani, pač pa vas vzgajamo za Nemce!« Nekaj deklet mu je vpadlo v besedo, češ da itak hočejo biti Nemke, nakar je ponovno poudaril: »Vi boste kot Nemci vzgojeni!« To je bil sad šole. (...) Prinesli (župniku) smo nalogo in od celega razreda sta jo napisala samo dva v latinici, vsi drugi pa so pisali z nemškimi črkami (z gotico). Župnik je tresel glavo, ko je videl žalostni položaj slovenščine na naši utravkistični šoli.«

V knjigi »Po sledovih ...« leta 1991 Andreas Pittler o dvojezični šoli v preteklosti kratko ugotovi: »Nadaljnja opora nemškega nacionalizma je bila tako imenovana »utravkistična šola«. Slovenski pouk je bil samo na najnižji šolski stopnji, da bi zagotovil prehod na nemščino. Ker Slovincem niso dovolili ustanoviti privatnih šol, je bil oviran tudi nastanek slovenskega izobraženstva.«

Obljube in dejstva

Po plebiscitu leta 1920 se je kljub predplebiscitnim obljubam o enakopravnem sožitju nemškega in slovenskega prebivalstva na Koroškem po glasovanju 10. oktobra začelo za koroške Slovence zelo težko obdobje. Kratek odstavek A. Pittlerja, kjer opisuje ta čas: »Takoj po izteku glasovanja v prid Avstriji se je na plebiscitnem območju začelo zatiranje, predvsem slovenskega izob-

raženstva. Škofijski ordinariat je odpustil 28 duhovnikov (nekateri so morali takoj po razglasitvi rezultatov bežati), 30 pa jih je premestil. 58 učiteljev so, kljub temu, da so bili Korošci, odpustili iz službe, prav tako skoraj vse slovenske uradnike. (...) Zavednim Slovincem je bilo torej strogo prepovedano opravljati učiteljski poklic. Izobraževanje učiteljev je bilo temeljito spremenjeno. Do konca prve svetovne vojne so lahko postali učitelji na jezikovno mešanem ozemlju samo absolventi tečajev s slovenskim učnim jezikom; ti tečaji so bili že leta 1920 odpravljeni. Poslej je obstajal samo še predmetni pouk slovenščine, tako so imeli učitelji precej okrnjeno znanje slovenščine, zlasti ker so pouk slovenščine sčasoma skrčili na stopnjo prostega predmeta.«

Franc Kukovica

Zadržanje koroških oblasti je bilo torej popolnoma drugačno kot napoved avstrijskega člana plebiscitne komisije A. Peter-Pirkhama. V »Proklamaciji prebivalcem glasovalnega ozemlja cone I«, ki so jo objavljali v letakih in lepkih po 10. oktobru 1920, je v imenu avstrijske vlade in koroške deželne vlade izjavil tudi sledeče: »Vse moči se bodo zastavile v procvit duševnega in gospodarskega blagostanja zopet pridobljenega ozemlja; na mesto nespravljivosti, sovraštva in zasedovanja bo stopilo zopet miroljubno delo in našim slovenskim rojakom v coni I zagotavljam, da bodo vsi merodajni faktorji spoštovali njihov jezik in njihov narodnostni značaj.«

V smislu onih po avstrijski vladi prevzetih obveznosti, izvirajočih iz mirovne pogodbe St. Germaine, člen 92, se ne bo nikogar v coni I zaradi njegovega dosedanjega političnega zadržanja zasedovalo ali preganjalo ...«

Izjava deželnega upravitelja (deželni glavar) Arthurja Lemischa novembra 1920 na seji deželnega zbora je pokopala vsako upanje na pošteno politiko napram Slovincem. To vrsto nasilne protislovenske politike

je brez dvoma v pretežni meri oblikoval KHD (Koroška domovinska služba). Lemisch je izjavil: »Samo dobo človekovega življenja imamo časa, da te zapeljane privedemo nazaj h koroštvu: za čas življenja ene generacije mora biti vzgojno delo opravljeno. To ne bodo mogli opraviti uradi in vlade, koroško ljudstvo mora za to poskrbeti: hiša, šola in cerkev morajo sodelovati v procesu zdravljenja. (...) Kultura nemškega naroda je napravila Koroško za najjužnejšo deželo, srednjeevropska kultura nasproti južnjaški posebni kulturi naj tudi uspe in bo uspela pomagati, da ostane Koroška nedeljena. Z nemško kulturo in koroško dobrodušnostjo bomo, če bosta šola in cerkev naredili svoje, v času enega človekovega življenjskega obdobja opravili nam naloženo delo.«

Šoli se je torej prisodila posebna naloga pri asimilaciji koroških Slovencev. In šola je to nalogo s privoljenjem ali po naročilu oblasti dosledno in brezobzirno izvajala. Leta 1937 npr. so šolski inšpektorji vključili v poročila o šolah tudi »narodnostni sestav« otrok oziroma njihovih staršev. Otroke so razvrstili v tri kategorije: v nacionalne Slovence, v vindišarje s pripisom (domovini zvesti Slovinci) in Nemce.

Tvorba vindišarjev

O zadevi vindišarji zapiše A. Pittler: »Najvišji cilj KHD je bil (in je?) ponemčenje slovenske narodne skupnosti. Najprej so jo razdelili v dve skupini, v Nemcem prijazne in narodno zavedne Slovence. Da bi Nemcem prijazne Slovence hitreje asimilirali, so Martin Wutte in drugi razvili t. i. »vindišarsko teorijo«, ki pravi, da se je v teku stoletij poleg nemškega in slovenskega iz obeh razvil poseben mešan jezik, vindišarski, ki je spoznaven po tem, da je prevzel zelo veliko nemških izrazov. Vindišarji naj bi bili skozi stoletja vedno najboljši prijatelji in sopotniki Nemcev, leta 1920 so se odločili za Avstrijo, Slovenci pa so bili vedno iredentisti, ki so nameravali slovenizirati nemške Korošce.«

Na ta način je bil za Nemcem prijazne Slovence vzpostavljen »zlat most« za asimilacijo, ki so jo še dodatno podpirali gospodarski ukrepi.«

Protislovenska in protiaavstrijska dejavnost

Rešitev »Koroškega vprašanja« – postopno uničenje slovenskega naroda na Koroškem v obrambo nemške južne meje je bilo dobro organizirano. Nastajale so organizacije in institucije, ki so ob znatni finančni podpori posebno iz Nemčije izvajale zastavljene politično-impe-

rialistične cilje. KHD je bil eden pobudnikov za nastajanje vedno večje protislovenske dejavnosti na Koroškem.

Nekaj takih organizacij: »Südmärk« – 1889, Graz, »Deutscher Volksrat«, »Bodenvermittlungsstelle« – pred 1920, KHD – 1919, načeloval mu je A. Maier-Kaibitsch, ki velja za najstrupenejšega nasprotnika koroških Slovencev, »Verein für das Deutschtum im Ausland«, Berlin, ki je do leta 1933 posredoval 200 nacistično orientiranim družinam iz rajha 4000 ha slovenske zemlje, »KHB« – 1924, »Volksbund« s sedežem v Berlinu. S pomočjo teh organizacij in ustanov se je spletla po celnem Koroškem mreža ilegalne nacionalsocialistične stranke NSDAP, ki je pripravljala priključitev Avstrije k Nemčiji.

Pogajanja za »Kulturno avtonomijo koroških Slovencev« v letih 1925 do 1927, ki bi koroškim Slovincem zagotovila tudi lastno šolstvo, so se razbila ob nasprotovanju nemškonacionalnih sil. Zopetna pogajanja po letu 1937 je prehitela zasedba Avstrije.

Med drugo svetovno vojno

KHB že mnoga leta nacistična organizacija

Pred priključitvijo Avstrije k nacistični Nemčiji je bila naslednica KHD, »Kärntner Heimatbund« (KHB) pod vodstvom poslovodje A. Maier-Kaibitscha, najmočnejša organizacija ilegalne NSDAP (Narodno socialistična nemška delavska stranka) na Koroškem. V njo je bila vključena tudi velika večina koroškega učiteljstva. Po zasedbi je bil KHB takoj priznan kot sestavni del NSDAP. Maier-Kaibitsch je postal član koroške deželne vlade in pooblaščenec za manjšinska vprašanja.

V knjigi »Pregnanstvo in upor«, 1982, je zapisano: »Po občinah južne Koroške so sestavljali sezname najzavednejših Slovencev na podlagi ljudskega štetja 1939. Tem seznamom pa so sledili ponovni zapiski, ki so registrirali narodno zavednost in aktivnost posameznih slovenskih družin. To je bila prva inventura za tiste koroške Slovence, ki so jih pozneje izselili. Šele leta 1939 pa so nacisti povezali pregon Slovencev z vprašanjem preselitve nemške manjšine iz Južne Tirolske in iz Kanalske doline v rajh. To nalogo so poverili A. Maier-Kaibitschu, ki je nameraval to akcijo izkoristiti za naselitev nemških kmetov na področje južne Koroške.«

Franc Kukovica

Nadaljevanje prihodnjč

SLOVENSKA GIMNAZIJA

Ekскурzija v Auschwitz

Bilo je za binkošti, ko sta se oba sedma razreda Slovenske gimnazije ob pol šestih zjutraj odpravila na pot na Poljsko, točneje v Krakov. Spremljali so nas prof. Pinter, prof. Wakounig ter prof. Gutovnik-Broman. Po 13-urni vožnji, med katero smo v Grazu šli še po dva študenta, ki sta se peljala z nami, smo končno prispeli v Krakov. Bili smo silno utrujeni in ko smo izvedeli, da moramo še pol ure počakati, da lahko izpolnimo prijavnice, preden smemo vstopiti v mladinski dom »Navojka«, smo bili malo jezni. Toda ko smo končno smeli popadati v postelje, smo bili spet pomirjeni.

Naslednje jutro nas je iz postelje »pometal« profesor Wakounig. Morali smo še kar zgodaj vstati, da smo pravočasno prišli v Auschwitz, bivše koncentracijsko taborišče. Tam nas je že čakala vodička, ki nam je najprej razkazala KZ Auschwitz. Nenadoma nič več ni bilo hecno in smešno – kamor si pogledal, si videl le še potrte in ogorčene obraze. Videli nismo le krematorija, temveč tudi kupe čevljev, kovčkov in podobnih stvari, katere so nacisti odvzeli Židom. Grozen pogled pa so bile tone las, ki so jih odstrigli ljudem, s katerimi so ra-

vnali hujše kakor z živalmi – tudi z otroki. A s tem še ne dosti – shranjene so tudi pločevinke, v katerem se je nahajal smrtonosni plin ciklon B. Nato pa smo si še ogledali bližnji KZ Birkenau. Prvo, kar smo zagledali, so bile bodeče žice, ki so še pred šestdesetimi leti bile nabite z električno. Najkasneje v tem hipu si je po mojem vsak

mislil, kako lahko človek človeku prizadane take stvari, kako trdosrcno je lahko sploh kako bitje. Potem smo še prestopili prag barake, v kateri so Židje spali in kjer je takrat mrgolelo podgan in drugega mrčesa. Kar je v Birkenau-u še vredno pogleda, je spomenik, ki je bil postavljen v čast žrtvam. S tem se je tudi koncal naš obisk

Slutnja groze ...

PRAZNOVANJE V MLADINSKEM DOMU

»... Potujemo skozi veselje«

Takšno je bilo geslo, pod katerim se je v petek, 30. junija, odvijala letošnja prireditev za konec šolskega leta v Mladinskem domu, prvič pa so jo priredile skupno vse tri inštitucije, ki delujejo v istem poslopu: dvojezični otroški vrtec, varstvo ABCC ter Mladinski dom.

Že ob vstopu v telovadno dvorano je obiskovalca pričakala drugačna scena kot ponavadi, stoli so bili razvrščeni okrog dogajanja v središču. Spored se je začel s »praeksplozijo« in »iskanjem«, nastalo je veselje in otroci (varstva) so iskali planete osončja s pomočjo velikega, pisanega teleskopa.

Marsovsko pesem in »Fluminlied« so nam nato zapele »zvezde« tega popoldneva, otroci dvojezičnega vrtca, katerim so se pridružili pri pesmi »... und wir fliegen durchs All«

še otroci varstva. Res prisrčno.

Pa plesati znajo otroci tudi: Pod vodstvom Barbare Wiegele so deklice varstva ob hipnotizirajoči glasbi zaplesale očarljiv »Ples Saturna«, potem pa je sledila še slovenska verzija »... und wir fliegen durchs All«, torej »glej, hitimo po veselju«, in tudi to je bilo prav imenitno.

Naslednji del sporeda, »Lenča Flenča«, je poživil drugo polovico dvorane. Otroci gledališkega krožka Mladinskega doma so zaigrali kolaž igranih dvogovorov Milana Dekleve. Za svoja (mlada) leta so otroci zares dobro igrali, a nekaj kritike naj mi bo dovoljeno: Pri morebitni naslednji predstavi naj bi režiserka Alenka Hain naredila kakšen konec. No ja, imeli smo ga v obliki plesa dveh deklic – se mi zdi! Nisem bil edini v dvorani, ki je bil po

igri nekoliko zmešan in ni vedel, ali naj zdaj ploska ali ne. Tudi otroci so nekam zgubljeno gledali in se spraševali, ali še kaj pride ali ne. Ampak to je tudi edina kritika.

Na koncu sporeda pa so otroci vrtca in varstva zapeli še pesem »Die ganze Erde ist ein dicker, runder Ball«. Nato je »nastopil« še direktor Mladinskega doma Jože Blajs in namenil obiskovalcem nekaj besed v obeh jezikih, saj obiskuje »naše« vrtece precej otrok, katerih starši ne znajo (več?) slovensko, in glej – otroci pa spet znajo!

Po prireditvi pa so starše in otroke čakale še dobrote z žara, pokrepčali s(m)o se, vsak pa je dobil še tako imerovano igralno kartico, s katero je lahko sodeloval pri družabnih igrah. Bil je to res lep in uspešen veseli popoldan za vsakogar.

G. W.

Otroci na potovanju skozi veselje

Auschwitza in Birkenaua. Odpravili smo se v Židovsko četrt. Tam smo jedli v res fini restavraciji Ariel. Nismo le dobro jedli, ob večerji smo imeli še priložnost poslušati tradicionalno židovsko glasbo – v živo, se razume.

Naslednji dan smo se odpeljali v rudnik soli, ki nas je vse zelo prevzel. Bilo je sicer malo hladno in vednost, da smo nekaj sto metrov pod zemeljsko površino, nam je naklonila malo čuden občutek, a res nam je bilo všeč. Videli smo prave skulpture iz soli, a najbolj prevzela nas je dvorana, popolnoma iz soli. Od našega zelo simpatičnega vodiča, ki je res perfektno obvladal nemščino, smo izvedeli, da so se ljudje že poročili v tem prostoru. Pravzaprav še kar romantično.

Popoldne smo si malo točneje ogledali Krakov. Najprej nam je profesor Pinter pripovedoval o Krakovskem gradu ter o univerzi, katere si na žalost nismo mogli ogledati od znotraj, a tudi to smo preboleli. Nato pa smo se sami smeli sprehajati po mestu in res smo odkrili, da je čudovito, predvsem stari del. Seveda smo še nakupovali, saj je Poljska res poceni država. Zvečer smo malo pozneje šli spat, a kaj boš,

bil je že zadnji dan in morali smo ga malo praznovati. Zjutraj pa smo se spet morali skobacati iz postelje in pakirati naše stvari – v zgodnih jutranjih urah smo se namreč spet odpravili domov. Vožnja domov ni bila nič krajša od tiste tja grede, in za spremembo je tudi deževalo – po res grozno vročih dneh (38 stopinj!) nas je nenadoma ujel dež. Zvečer smo potem le prispeli v Celovec. Bili smo nekako olajšani, nekako pa tudi ne. Vsak se je veselil na dom, a pogrešali smo tudi Poljsko. Na vsak način lahko povem, da je bilo res informativno in zanimivo potovanje, ki ga gotovo nikoli ne bomo pozabili.

Ob tej priložnosti bi se rada v imenu vseh dijakov 7. a in 7. b razreda zahvalila profesorju Štefanu Pinterju, ki je za nas organiziral te tri dni. Vem, da ga je stalo veliko truda in živcev, a navsezadnje mu je uspelo nam nuditi nepozabne trenutke. Seveda tudi nočem pozabiti profesorja Jožeta Wakouniga ter profesorice Cilke Gutovnik-Broman – tudi onadava sta nam posredovala najrazličnejše zgodovinske informacije. Skratka: Hvala lepa še enkrat vsem in upam, da nam bo ta »rajža« vsem ostala v spominu.

M. W.

RADOVLJICA

Po poteh kulturne dediščine

V ponedeljek, 26. junija 2000, je bila v Radovljici ustanovljena neprofitna kulturno-izobraževalna ustanova »Poti kulturne dediščine«. Ustanovitveni akt so v notariatu Staneta Krainerja podpisali Jože Hirnök za Zvezo Slovencev na Madžarskem, dr. Janko Zerzer za Krščansko kulturno zvezo iz Celovca, dr. Jano Malle za Slovensko prosvetno zvezo iz Celovca, Rudi Barthlot za Slovensko kulturno središče »Planika« v Kanalski dolini, prof. Jože Pogačar za Srednjo ekonomsko-turistično šolo Radovljica ter pobudnik Slavko Mežek.

Slovenci z obeh strani meja so se pred leti srečali v skupnem projektu (Ne)znano zamejstvo, ki želi razkrivati kulturno-zgodovinska izročila, naravna bogastva in današnji življenjski utrip zamejskih pokrajin med Trstom, Celovcem in Monoštom, v katerih žive Slovenci. Zamisel je prerasla v uspešen in z obeh strani hvaležno sprejet kulturno-izobraževalni program. V dobrem letu je (ne)znano zamejstvo (Tržaška, Goriška, Benečija, Režija, Kanalska dolina, Zilja, Rož, Podjuna, Porabje) spoznavalo že več kot 100 začudenih in zadovoljnih skupin iz slovenskih osnovnih in srednjih šol. Vse pogosteje jim sledijo tudi odrasli, od učiteljev do upokojencev.

Prvotna zamisel je zdaleč prerasla in presešla zmožnosti ljubiteljskega vodenja in animacije. Neprofitna kulturno-

izobraževalna ustanova »Poti kulturne dediščine« bo nudila pravno-formalni in organizacijski okvir nadaljnjim skupnim prizadevanjem.

Pod njeno streho so stopili (že delujoči) projekti »(Ne)znana Slovenija«, »Slovenski kozolec«, »Slovenska kašča«, »Po bečelah se višej« ter knjižna zbirka »Poti kulturne dediščine«.

Ustanova PKD bo razvijala kulturne, kulturno-izobraževalne, kulturno-turistične, prireditvene, založniške, gospodarske, promocijske in druge dejavnosti, ki bodo primerno predstavljale, ohranjale in razvijale izročila slovenske kulturne in bogate skupne naravne dediščine ter zgodovino, življenje in sleherno področje ustvarjalnosti Slovencev doma in po svetu. To bo skušala doseči z organizacijo predavanj, razstav, (strokovnih) srečanj, javnih tribun, predstavitev (projektov), prireditev, razpisov za tematska tekmovalna in raziskovalna nalog (namenjenih mladini in odraslim), s pripravo in organizacijo ekskurzij itd. Predstavljala in popularizirala bo tudi projekte slovenskih ustanov v zamejstvu in po svetu ter se v okviru (z)možnosti vključevala v njihov razvoj.

Vse informacije o Ustanovi PKD lahko dobite preko e-maila pkdslovenia@hotmail.com, po telefonu/faksu (0038 (0)64 744 329 ali GSM 00386 (0)41 731 039.

Slavko Mežek

ŠENTJANŽ V ROŽU

Pet let kulture in komunikacije

Z razstavo etnološke zbirke Slovenske prosvetne zveze, ki jo je pripravila in uredila etnologinja Irena Destovnik, s skečem otroške igralske skupine šentjanškega društva, s projekcijo filma, govori, s šentjanškimi cerkvenimi pevskim zborom, z glasbeno-kabaretiščno skupino iz Ljubljane »Avtodafe«, z jedačo in pijačo sta SPZ in pa SPD Šentjanž proslavila pet let nepretrganega delovanja v tem rožanskem kulturnem domu.

Uporabne predmete so v petdesetih letih po kmetijah nabrali študentje in so danes pomemben del ljudskega izročila na Koroškem. Žal so dolga leta samevali spravljani v depoju, in bil je skrajni čas, da so »dani na svitlo« na tej izredno zanimivi razstavi!

Svoje pozdrave sta prinesla tudi župan občine Bistrica v

Skupina Avtodave iz Ljubljane je predstavila satiro z glasbo

Rožu Hubert Gradenegger in pa bivši sekretar z urada za Slovence po svetu in v zamejstvu iz Slovenije dr. Peter Vencelj, s celovškega konzulata pa je prireditev obiskal tudi konzul Jure

Žmavc. Na kratek obisk je prišel tudi veleposlanik Republike Slovenije na Dunaju Ivo Vajgl. Župan Gradenegger se je zahvalil predsvem prosvetnemu društvu Šentjanž, ki je pomem-

Tajnik SPZ dr. Janko Malle in šentjanški cerkveni pevski zbor

RADIO AGORA

S kulturo na krilih

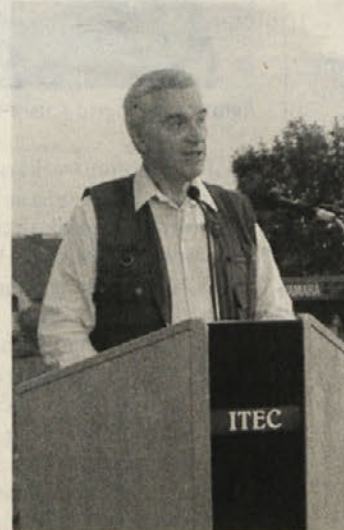
Krila so simbol za prostost, giblivo, širok pogled, moč, sanje in želje; prav zato so pri radiu Agora tako poimenovali projekt, ki povezuje mladino na Koroškem, v Furlaniji in v Sloveniji. Mladinci bodo ustvarjali večjezične radijske oddaje, pri čemer bodo po internetu in po etru povezani s studii v drugih deželah. Pri tem bo pomagal tudi ljubljanski studio Radia študent, saj ima že tridesetletne izkušnje pri delu z mla-

dino. Enakopravno bodo zastopane slovenščina, nemščina in furlanščina oziroma italijanščina – tudi sodelovanje z radijsko postajo Onde furlane je pri Agora že tradicionalno. Sodelovanje pa se ne bo omejilo le na te tri dežele, stiki so navezani tudi s postajo v Nemčiji (Erfurt) ter z Anglijo (Wells), kjer bomo lahko slišali angleščino in valižanščino. Velikega pomena je tu tudi izmenjava izkušenj pri oblikovanju večjezičnih oddaj.

S projektom, ki ga je podprla Evropska komisija, so začeli novembra 1999, trajal pa bo do sredine 2001. Med drugim je v tem poletju načrtovan obisk kraja Topolove na italijansko-slovenski meji, kjer so že skoraj izumrlo vasico znova poživili s kulturnimi projekti, jo odprli za obiskovalce in v dogajanje vključili prebivalstvo. Obiskali pa so že vaje na vovbrškem gradu (Heunburg), opravili intervjuje in spremljali vaje za poletne gledališke igre.

Mladina si je zadala nalogo, da poskusi povezati kulturne iniciative, ki niso v medijskem ospredju in ki zaslužijo veliko več pozornosti in poznavanja; če o domačih iniciativah še nekoliko vemo, pa so nam iniciative v sosednjih deželah popolnoma neznane.

Neprecenljivega pomena pa so izkušnje ob delu, pridobitev tehničnega znanja in delo v javnosti. Na Koroškem sodelujejo pri projektu dijaki gimnazije v Vetrinju, s trgovske akademije in slovenske gimnazije.

Dr. Peter Vencelj

ben kulturni dejavnik občine in povezovalni člen med obema narodoma, dr. Vencelj pa je poudaril predvsem skrb za obstoj slovenskega jezika in kulture in opozoril na to, da pri

tem ne sme biti odločilna sveto vno – nazorska usmeritev, temveč zgolj ljubezen in volja do dela. Tajnik Slovenske prosvetne zveze dr. Janko Malle je orisal nastajanje kulturnega doma, ko je SPZ kupila staro poslopje s prvotnim namenom, da bo v njem muzej. Toda zdaj je to kraj, kjer se srečujeta tradicionalni in sodobni način ustvarjanja kulture. »V teh poskusih so tudi tveganja, kar je normalno. Vsaka novost si mora dosledno osvajati prostor ... V tem domu ima prostor vsak, ki spoštuje osnovne človeške in kulturne vrline kot so solidarnost, enakopravnost mir in spoštovanje različnosti, seveda tudi kultur in jezikov. To je normalna našega življenja in to je normalna programa k & k. In to naj bi bila normalna vsake regionalne kulture dvojezičnega ozemlja.«

KNJIŽNA NOVOST

S. Innerwinkler v dveh jezikih

Saška (Sandra) Innerwinkler je mlada pesnica, rojena leta 1977 v Beljaku, in študira germanistiko na celovski univerzi. Že v dijaških letih je dobila deželno nagrado za svojo zgod-

bo Nora, ki je izšla pri založbi Heyn.

Tokrat je izdala pesniško zbirko v dveh jezikih, Heimatlieder und andere Bosheiten / Domovinske pesmi in druge zbadljivke, za prevode pesmi pa je poskrbel Janko Messner. To so družbenokritični in parodijski teksti, pa tudi ljubzenske pesmi. Njihova izpoved je dostikrat boleča in prav zato tudi prepričljiva. Zanimive in presunljive tudi »ženske« pesmi, katere primerek naj objavimo:

Najraje bi vse tvoje misli v pralnem stroju prekuhala, da bi končno nehal z umazanimi opazkami ženske poniževati. Morebiti še nisi opazil, da sem ženska. Če ti je res kaj do mene, umij, prosim, svoje misli.

Knjiga je izšla pri ediciji Rapijal v Celovcu v založbi Norea na 112 straneh, stane pa 169 šilingov.

J. M.

SLOVENJI PLAJBERK

Ljudska šola je nepogrešljiv del vaškega življenja

Ko so jo pred leti hoteli zapreti, učence pa premestiti v Borovlje, so se vaščani uprli in dosegli, da je njihova ljudska šola ostala v kraju. Pred dnevi so praznovali 50-letnico te šole v Slovenjem Plajberku in praznovanje se je razvilo v pravi kulturni festival. Skozi ves teden med 19. in 24. junijem so se vrstile prireditve, ki so navdušile predvsem otroke za risanje z znanimi koroškimi slikarji, za glasbeno ustvarjanje z znanim slovenskim glasbenikom Lado Jakšo iz Ljubljane in za udeleževanje v raznih literarnih dejavno-

stih. Na družabni pohod iz Slovenjega Plajberka na Celovško kočjo pod Stolom pa so bili povabljeni vsi nekdanji obiskovalci plajberške ljudske šole. Udeležilo se ga je presenetljivo lepo število 150 obiskovalcev.

Na zaključni prireditvi 24. junija je šola pripravila razstavo in brošuro o zgodovini šole, prireditev sama pa se je razvila v pravcato srečanje vseh generacij, ki so obiskovale nekdanjo ljudsko šolo v Slovenjem Plajberku.

PRIREDITVE

PETEK, 7. 7.

- SVEČE, pred galerijo Gorše – SPD Kočna
18.00 Poletni piknik
ŽELEZNA KAPLA, društvena soba – SPZ, SPD Zarja
19.00 Zaključna prireditev raziskovalne delavnice

SOBOTA, 8. 7.

- GLOBASNICA, farna dvorana – SKD Globasnica
20.00 Koncert pevske skupine Plamen iz Toronta v Kanadi

NEDELJA, 9. 7.

- GLOBASNICA, ljudska šola – SKD Globasnica
11.00 Občinski nogometni turnir
RADIŠE, kulturni dom – SPD Radiše
14.00 Prireditev ob zaključku delovne sezone. Nastopajo: Pevske skupine SPD Radiše, PD Valentin Vodnik iz Doline pri Trstu; po prireditvi družabnost in piknik

PONEDELJEK, 10. 7.

- TINJE, katoliški dom Sodalitas
11.00 Krajinarstvo na južnem Koroškem. Vodi Kristijan A. Hecher.
20.00 Odprtje razstave gospe Sieglinde Sumper

PETEK, 14. 7.

- DOBRLA VAS, kulturni dom – SPD Srce
20.30 Gala večer operete

SOBOTA, 15. 7.

- TINJE, katoliški dom Sodalitas
13.00 Slovenske počitnice za začetnike in napredujoče, do 22. julija
ZMOTIČE, pri Prangarju – SPD Dobrač, Posojilnica-Bank Zila
15.00 Nogometni turnir, agrarni peterobj, pivo zastonj, jedi na žaru, program za otroke

NEDELJA, 16. 7.

- KORTE, pod lipo – farni svet
9.30 Korško žegnanje. Po maši družabnost

NEDELJA, 23. 7.

- OBIRSKO, pri Jerebu – Alpski klub Obir
14.00 Srečanje ansamblov. Nastopajo: Tine Lesjak in pevci s Pohorja, Weststeirisches Bauerntrio, ansambel Litijski odmev, Aleks in Dejan, Wrisner Quartett, ansambel Goličnik, Trio Korenika, Humorist Peter Grilliz

PETEK, 28. 7.

- DOBRLA VAS, kulturni dom – SPD Srce
20.30 Poletna noč z ansamblom »Lojzeta Slaka«

SOBOTA, 29. 7.

- GORA PRI BILČOVSU, pri Košarju – Vaščani pojo
20.30 Koncert

TOREK, 8. 8.

- ŽITARA VAS, KUMST – SPZ, SPD Trta
20.00 Plesna predstava »Grandhotel«. Gostuje plesna šola »Mojca Horvat« iz Ljubljane

Zgodovina Podgorij v knjigi

Pri Mohorjevi založbi je pravkar izšla že peta knjiga zgodovinarke dr. Ingrid Kaiser-Kaplaner, v kateri podrobneje raziskuje zgodovino kraja in oseb na južnem Koroškem. Tokrat je delo posvečeno Podgorju (Maria Elend), kraju, kjer sama tudi živi. V podgorski ljudski šoli je bila predstavitev knjige in

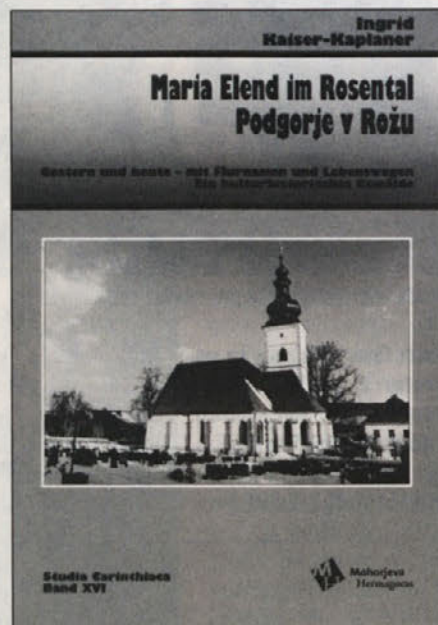
Avtorica dr. Ingrid Kaiser-Kaplaner

prišlo je izredno veliko domačinov, kar dokazuje, kako zelo se ljudje zanimajo za svojo bližnjo okolico. Moški pevski zbor pod vodstvom Urha Kassla je prireditvi dal prijeten in primeren glasbeni okvir.

Pohvalne in zahvalne besede sta avtorici, založbi in knjigi namenila bivši župan šentjakobske občine Gressl in sedanji župan Obiltschnig, o izvoru krajevnih in ledinskih imen pa je kratko referiral dr. Heinz-Dieter Pohl. Avtorica je pripovedovala o svojem načinu razis-

kovanja, o intervjujih z domačini in o prijetljajih ob tem.

To poljudno zgodovinsko knjigo z naslovom *Marija Elend im Rosental / Podgorje v Rožu*, ki je izšla na 418 straneh in je opremljena z bogatimi fotografskim gradivom, dobite tudi v obeh slovenskih knjigarnah, stane pa 398 šilingov.

SLOVENSKI VESTNIK

čestita

Slovenska prosvetna zveza

SPD Zarja

vabita na zaključno prireditev

raziskovalne delavnice

v petek, 7. julija 2000, ob 20. uri v ljudski šoli v Lepeni

Prisrčno vabljeni!

SPD DOBRAČ NA BRNCI

POSOJILNICA-BANK ZILA

prireja

2. OLIMPI-ADE

prireditev z nogometnim turnirjem, agrarnim peterobjem, z jedmi na žaru in brezplačnim pivom, s programom za otroke

v soboto, 15. julija 2000, ob 15. uri v Zmotičah v gostišču pri Prangarju!

Prisrčno vabljeni!

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA RAZPISUJE

Mednarodno likovno kolonijo mladih

ki bo od 20. do 26. avgusta v Špetru (S. Peitro al Natisone) z udeleženci iz Avstrije, Slovenije, Madžarske in Italije. Kolonije se lahko udeležijo otroci med 11. in 14. letom.

Prijave sprejema Slovenska prosvetna zveza, tel.: 0463/514300-22.

Slovenski vestnik – usmerjenost lista seštevek mnenj izdajatelja in urednikov s posebnim poudarkom na narodnopolitičnem interesu. SV prejema podpore iz sredstev za pospeševanje narodnih manjšin.

tel. 0463/514300-0 • faks -71

UREDNIKA

Sonja Wakounig ..... (-50)
Tajništvo ..... Urška Brumnik (-14)
Naročniška služba ..... Milka Kokot (-40)
Prireditve ..... Andrea Metschina (-22)

IZDAJATELJ IN ZALOŽNIK

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem
TISK
Založniška in tiskarska družba z o. j. DRAVA
tel. 0463/50566
VSI
Tarviser Straže 16, A-9020 Klagenfurt/Celovec

RADIO KOROŠKA

SLOVENSKE ODDAJE – teletekst 299

ČE 6. 7. ■ 18.10 Rož – Podjuna – ...

PE 7. 7. ■ 18.10 Utrip kulture

SO 8. 7. ■ 18.10 Od pesmi do pesmi – ...

NE 9. 7. ■ 6.08 Dobro jutro, Koroška / Guten Morgen, Kärnten! 18.00 Glasbena mavrica

PO 10. 7. ■ 18.10 Kratki stik

TO 11. 7. ■ 18.10 Otroški spored

SR 12. 7. ■ 18.10 Glasbena mavrica 21.04 Večerni spored

DOBER DAN, KOROŠKA

NE 9. 7. ■ 13.30 ORF 2 • Akt samopomoči zoper uradni prezir: Na južnem Koroškem deluje 8 privatnih dvo- in večjezičnih vrtcev v posebni delovni skupnosti. • »Slovensko pesništvo pod tujimi zastavami«. Antologija pesmi iz časov vojaškega hitlerizma. • Juhu, počitnice! Kaj obeta najlepši čas leta? • Pravi glasbeni užitek: 12. koncert klasične glasbe na Humu. Gostoval je komorni duo Pavla Uršič-Kunej na harfi in Karolina Šantl-Zupan na prečni flavti.

PO 10. 7. ■ 3.00 ORF 2 – Ponovitev 16.00 TV SLO1 – Ponovitev

RADIO KOROTAN

na frekvencah 105.5, 106.8 in 100.9

PO-PE ■ 6.00 Dobro jutro, sonce 8.00 Viža 8.30 Živa 14.00 Viža 14.30 Korotanov zimzelen 15.00 Kratek stik 16.30 KoroDan (KORO-žurnal 17.15–17.30)

SO ■ 7.00 Domača budilka 8.30 Korotanov mozaik 14.00 Južni veter 16.00 Smrklja

NE ■ 6.30 Sedem pred sedmo 7.00 Domača budilka 8.00 Otroški vrtiček 8.30 Zajtrk s profilom 14.00 Iz zlate dvorane 15.00 Zborovska 15.30 Čestitamo in pozdravljamo 17.30 Šport in kratke vesti

RADIO AGORA 105,5

Tel. 0463/418 666 Faks: 418 666 99
e-mail: agora@magnet.at

PE 07.07. ■ 0.00 Vročinski val 12.00 Poročila 12.07 Divan 13.00 Poletna glasba 18.00 Raziskovalna delavnica v Železni Kapli 18.15 Tečaj slovenščine 18.45 Poročila 19.00 Proud to be loud 20.00 Music for the masses 23.00 The rest of the day 24.00 Ta mera (pon.) 01.00 Soundtrack tedna

SO 08.07. ■ 10.00 Forum: Okrogla miza o kmetijstvu (Slovenija-Avstrija) 12.00 Poročila 12.07 Divan 13.00 Svet je vas 18.00 Sto decibelov 18.45 Poročila 19.00 V pogovoru (pon.) 20.00 Yugo-Rock 23.00 Siesta

NE 09.07. ■ 10.00 Evropa v enem tednu (BBC) 10.30 Glasba 11.00 Literarna kavarna: K. Ottomeyer 12.00 Poročila 12.07 Divan 12.30 Special: M. Wakounig in F. Kukovica o šolstvu 18.00 Glasba 18.45 Poročila 19.00 Glasba 22.00 For those about to Rock 24.00 Glasba

PO 10.07. ■ 10.00 Vročinski val 11.30 Tečaj slovenščine 12.00 Poročila 12.07 Divan 13.00 Poletna glasba 18.00 Poletni radio 18.45 Poročila 19.00 Šport 20.00 Take the Jazz Train 22.00 Svet je vas (pon.) 23.00 Glasba 24.00 Forum (pon.): Okrogla miza o kmetijstvu (Slovenija-Avstrija)

TO 11.07. ■ 10.00 Vročinski val 12.00 Poročila 12.07 Divan 13.00 V pogovoru 18.00 Poletni radio 18.45 Poročila 19.00 Glasba 20.00 Noche-Latina 21.00 Glasba 21.30 Planet music 22.00 Literarna kavarna: K. Ottomeyer (pon.) 23.00 Nachtfalter 00.30 Glasba 01.00 Šport (pon.)

SR 12.07. ■ 10.00 Vročinski val 11.15 Voz latina 12.00 Poročila 12.07 Divan 13.00 Poletna glasba 18.00 Poletni radio 18.15 Tečaj slovenščine 18.45 Poročila 19.00 Glasba 20.00 Ruff Radio 22.00 Mad Force 24.00 Special (pon.): M. Wakounig in F. Kukovica o šolstvu 01.00 Glasba

ČE 13.07. ■ 10.00 Vročinski val 11.30 Tečaj slovenščine 12.00 Poročila 12.07 Divan 13.00 Ta mera 18.00 Poletni radio 18.45 Poročila 19.00 Yesterday & Today 20.00 Freak Show 21.00 Nikoli več... (pon.) 22.00 Glasba

Ko koroški planinci letos obhajajo 100-letnico Slovenskega planinskega društva, se obenem spominjamo tudi 200-letnice prvega pristopa na Veliki Klek/Großglockner, v okviru katerega smo tudi Slovenci igrali pomembno vlogo, saj je prvi tu-

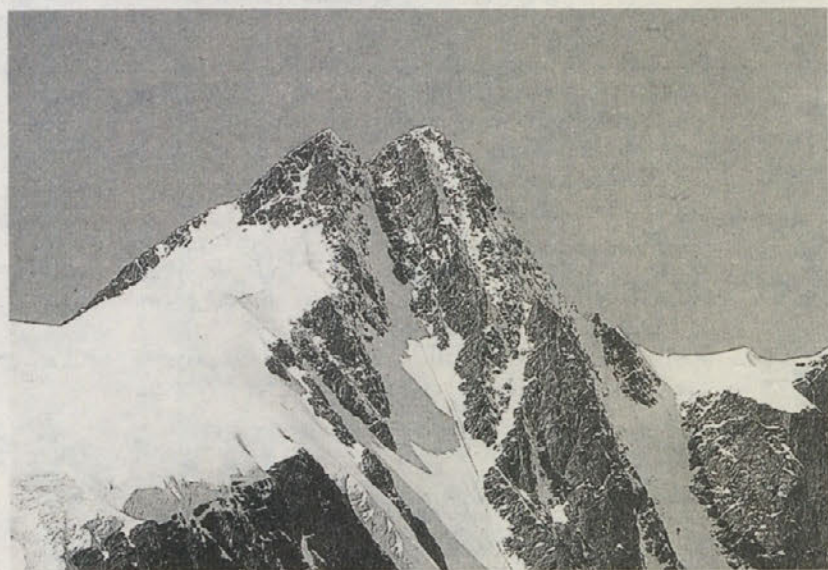
VZPON NA VELIKI KLEK

Zamolčali so ga

Znani nemški alpinist, planinski pisec in zgodovinar Purtscheller odločno trdi, da je med

Ko že obstajata dve različni mnenji, bi bilo umestno, da razvozlamo to zagonetno zadevo in posvetimo v ta mrak. Res čudim se, da Posch tega ni storil, čeprav sem prepričan, da je seznanjen s temi dogajanjem. Po vsem tem, kar so nekoč pisali o prvem turističnem pristopu na Veliki Klek, imamo torej dva junaka - Horrascha, ki je priplezal na Mali Klek in Staniča, dan za njim na Veliki Klek. Upravičeno se sprašujem, zakaj pri nas na Koroškem slavimo Horrascha, morda zato, ker je bil dekan, Stanič pa samo študent teologije, ali pa so še drugi razlogi botrovali (ni bil Korošec), da so Staniča prikrajšali za njegov uspeh.

Leto pred prvim pristopom na Veliki Klek meseca junija 1799 je isti Stanič samo kot prvopristopnik premagal nevarni Srednji vrh/Mittelspitze Watzmana na Bavarskem. Lansko leto so Bavarci ob 200-letnici tega dogodka praznovali kar teden dni in Staniču v čast in priznanje za ta junaški podvig v Watzmannshütte odkrili dvojezično spominsko ploščo. Na Koroškem pa smo Staniča prikrajšali za njegov uspeh. L. U.

rist, ki je takrat priplezal na vrh Velikega Kleka bil Slovenec Valentin Stanič s Primorskega. Na Koroškem sicer velja mnenje oziroma trdijo, da je to bil župnik Horrasch iz Döllacha v Melski dolini, kar pa nekateri osporavajo. Torej obstajata dve mnenji!

Kar štirje udeleženci odprave na Veliki Klek - Vierthaler, Hohenwart, Hoppe in Staničev profesor Schiegg - so opisali prvi vzpon na Veliki Klek. Zanimivo je, da samo Vierthaler, ki ni priplezal niti na Mali Klek, slavi Horrascha, medtem ko ostali trije tega župnika ne omenjajo.

gosti bil prvi turist na vrhu Velikega Kleka Stanič (29. 7. 1800, dan po prvem pristopu dveh bratov Klotz in dveh tesarjev na vrh), torej ne Horrasch. Tega mnenja je tudi Walter Schiedkunz v svoji »Alpingschichte«. Nasprotnega mnenja pa je Walter Posch, znani pisec planinskih vodičev in namestnik glavnega urednika KTZ, ki je pred nedavnim v nadaljevanjih obširno pisal o 200-letnici prvega pristopa na Veliki Klek in trdil, da je prvopristopnik turist, bil Horrasch, omenja pa Staniča, da je bil tudi na vrhu.

Pravzaprav se sploh nisem nameraval pred počitnicami še kaj javljati. Ker se je pravo poletje letos začelo že spomladi, sem se že ves čas počutil na počitnicah. Dobro, včasih kakšen sprehod v čast naše vlade po ulicah prestolnice, sicer pa enostavno počitnice. Pri tej vladi je to po mojem itak najboljša rešitev.

Seveda zvesto prebiram ta vedno spet zanimivi list - tudi zabavno čitanje zame spada k pravim počitnicam. Saj se mi v zadnjem času pisanje v Slovenskem vestniku na temo dvojezično šolstvo zdi kot ena sama uganjarska nadaljevanka. Toda v nasprotju s pravimi križankami, tam nekje zadaj na sedmi strani, pri tej šolsko-politični uganjki sploh nič ne razumem, ne pridem do nobene rešitve.

Samo toliko sem razumel, da je ustavno sodišče nekaj odločilo, kar bi pravzaprav moralo biti v našo narodnoskupnostno korist. Cela Evropa in pol drugega sveta opazu-

je našo novo vlado in navadnega partijskega člana v Celovcu, tako da bi moralo biti mogoče, iz tega kaj iztržiti v naš prid. Toda naši narodni voditelji in koksarji, eden je zdaj celo diplomiran Evropejec, sklepajo z navadnim partijskim članom »zgodovinske kompromise«, ki jih le-ta pro-

Prof. dr. Anton Zmeda

Zlatko for president

daja kot zglodno manjšinsko politiko za ves svet, na drugi strani pa se kljub odločitvi ustavnega sodišča zdi, kot da se bodo stvari za nas ne zboljšale temveč poslabšale.

Potegnjeni čez mizo pa zdaj naši voditelji jamrajo, da navadni partijski član ni držal besede. Zgleda, da včasih celo

zgodovinarji iz same kompromisarske dobre volje pozabijo na nauke zgodovine.

Zgleda, da se naši voditelji zatekajo iz našega narodnega vrtička v še manjši, lastni vrtiček. Kaj me folk briga, si morda mislijo, verjetno čisto v smislu nove kulture majhnih prostorov, ki jo je bilo v zadnjem času mogoče zaslediti v kontejnerskih na televizijskih zaslonih - geslo »veliki brat« odnosi »big brother«.

Tu bi imel kar predlog. V kontejnerski kulturi je neki posebno brihtni Zlatko odigral pomembno vlogo in postal priljubljena hišniška zvezda. Morda bi pa ta neporabljeni idiot, ki je znal pridobiti simpatije milijonov gledalcev, hotel prevzeti narodno vodstvo? Prilagojen du-

hovnemu nivoju partije, pod vodstvom navadnega člana bi morda sklepal še bolj zgodovinske kompromise. Saj za pravi »show«, kot je dokazal, šola in izobrazba itak ne igrata nobene vloge, zgodovina pa še manj. Zakaj torej ne Zlatko za predsednika?

Pa lepe počitnice!

ORF SLOVENSKI SPORED

Posebna televizijska ponudba za najmlajše!

»Zaklad čaravnice Jezibabe« v nedeljo 9. 7. 2000, 7.40-8.30 ORF 2

V pravljicah se princ ponavadi pogumno poda na pot, da bi se bojeval s tolovaji, ubijal zmaje in da bi na koncu lahko rešil svojo princeso. V tej pravljici je to dosti drugače - Zmaj ni hudoben ljudožerec, temveč vegetarijanec, ki pomaga princu Juriju priti do zaklada, ki mu ga je ukradla čaravnica Jezibaba.

Ko bežita in spet zasledujeta drug drugega, ju poti vodijo do tolovajskega brloga, v Afriko, Ameriko in v belo kraljestvo v deželo Eskimčkov. S pomočjo Eskimčev princu Juriju in zmagaju Posladkaju le uspe premagati čaravnico Jezibabo. Srečen se princ Jurij vrne domov k princesi Veroniki, ki ga že nestrpno čaka.

Ob 25-letnici gledališke in lutkovne delavnice Krščanske kulturne zveze je lani nastala igra »Zaklad čaravnice Jezibabe«. Pri tej veleprodukciji so sodelovale različne koroške lutkovne in gledališke skupine, ki so se združile za ta jubilej v skupino Lutke Mladje. Kakovostno lutkovno igro je pod vodstvom urednika Horsta Ogrisa za televizijo posnel slovenski spored avstrijske radiotelevizije ORF.

Otroški vrtec »Ringa raja« v Ledincah pri Šentjakobu

razpisuje delovno mesto vzgojiteljice za večjezični zasebni otroški vrtec, z nastopom službe dne 1. septembra 2000.

Pogoji za zaposlitev:

- zaključena izobrazba za otroške vzgojiteljice/vzgojitelje
- obvezno znanje obeh deželnih jezikov
- delovne izkušnje (zaželjene)
- pripravljenost za nadaljnje izobraževanje in supervizijo

Prošnji je treba priložiti

- življenjepis
- potek dosedanjega izobraževanja
- dokaz ev. dosedanjih delovnih izkušenj

Zainteresirana/i naj odda prošnjo za zaposlitev najkasneje do 7. julija 2000 na naslov: Otroški vrtec »Ringa raja«, v r. Marija Novak-Trampusch, Lindenweg 50, 9581 Ledenitzen/Ledince

JADRANJE

Nautik klub Korotan - načrti in novosti

Ob pričetku jadrane sezone 2000 Vas želi Nautik klub Korotan seznaniti z nekaterimi novostmi in načrti!

Že 2. julija bomo pričeli s tečajmi za pridobitev naslednjih licenc: a) »Voditelj čolna in pomorska radiotelefonija«, b) B-licenca (ÖSV-B-Schein), c) Skippertraining

ad a) Tečaj za voditelja plovila traja 5-krat po 3 ure. Predavali bomo navigacijo, vremenoslovje, pomorske veščine, pravila, vozle, prvo pomoč in radiotelefonijo. Izpit bo v Puli, licenca pa velja za navigacijo plovil do 15 BRT in za upravljanje radiotelefonske postaje (Seefunk) na Hrvaškem. Cena za tečaj znasa ATS 2500,-, za člane NKK ATS 1500,-.

Pristojbino za izpit, katera znaša tačas približno ATS 1000,-, je treba plačati pri Luški kapetaniji v Puli.

ad b) B-licenco pridobiš s tečajem in izpitom, ki ji predseduje komisija ÖSV-a (Österreichischer Segelverband). Tečaj je zelo obsežen, saj mora kandidat po opravljenem teore-

tičnem izpitu opraviti tudi praktični izpit. Dokazati mora tudi, da je »prenavigiral« 800 navtičnih milj. Cena za teorijo (60 ur) znaša ATS 3500,-.

ad c) Skippertraining bo v Portorožu. Tam bomo najeli jadrnico Elan 43, s katero bomo vadili pristajanje na vse možne načine, sidrati, jadrati, reševati (man over board), ogledali si bomo delovanje najsodobnejše satelitske navigacije GPS in delo z radarjem.

Več informacij pod tel. številko 0664/1314910.

NKK ima naročeni navtični reviji »Yacht Revue« in »Val«, ki krožita med člani. Kdor revij ne dobiva in jih želi brati, naj to prosim sporoči tajniku SŠZ Ivanu Lukanu (tel. 0 67 6/517 30 45).

Klub je nabavil »Windglider«, neke vrste surf, ki je zelo pripraven za učenje surfanja. Člani imajo možnost, da Windglider koristijo, vendar prosimo za predhodno prijavo. Intereantom lahko pošljemo videokaseto, na kateri je razvidno, kaj vse lahko z Windgliderjem počnemo. Najem Windgliderja stane ATS 30,- na dan.

Isto velja tudi za gumenjak, ki si ga lahko člani izposodijo za svoj dopust. Cena znaša na dan ATS 50,-.

Uspešno plovno sezono želi Nautik klub Korotan!

NOGOMET / EURO 2000

»Nepremagljivi! Prvaki stoletja!«

Tako je francoski časopis »Le Parisien« slavil svoje evropske prvake, ki so v finalu EURO 2000 v sodelovanju s svojim 12. »igralcem« boginjo Fortuno premagali italijansko enajsterico po podaljšanju z 2 : 1. Vsekakor pa nobeden ne bo Francozom odrekal zaslužnje tega naslova neposredno po pridobitvi naslova svetovnega prvaka leta 1998.

Bilanca evropskega prvenstva je razveseljiva, saj je očitno zmagal ofenzivni nogomet nad obrambnimi borbami in pretiravano previdnostjo – rekordno število golov je le en dokaz za atraktivnost današnjega vrhunškega nogometa.

Tudi slovenska reprezentanca je presenetila evropsko javnost z izredno dobrimi nastopi, četudi je nesrečno izpadla že v pred-

krogu. Pozitivni glasovi iz vsega evropskega medijskega oz. nogometno-strokovnega sveta pa dokazujejo, da so Slovenci na pravi poti do še večjih uspehov

v prihodnosti. Mi gledalci pa lahko sedaj pustimo svojim televizorjem čas za oddih in se podamo spet na domača nogometna igrišča!

T. G.

Zinedine Zidane in Fabien Barthez – stebra francoske ekipe

Športne vesti

PLAVANJE

Igor Majcen četrti na EP

Slovenski plavalec Igor Majcen je na evropskem plavalnem prvenstvu v Helsinkih osvojil v daljinskem plavanju na 25 kilometrov nevhvaležno četrto mesto. Zmagal je Francoz Stephane Lecat, Španec David Meca Medina je bil drugi, tretji pa Italijan Fabio Fusi.

Majcen se je na prvem velikem tekmovanju po prenehanju suspenza Mednarodne plavalne zveze (FINA) zaradi domnevnega jemanja nedovoljenih poživil uvrstil takoj za dobitniki kolajn. Morda je bila zanj tokrat dosegljiva tudi medalja, saj je vse do tri kilometre pred ciljem plaval skupaj z italijanskim tekmovalcem, ki pa je nato pospešil. Razmere za daljinske plavalce so bile, kljub nekoliko mrzli vodi (20°C), dobre.

Po nastopu na EP se bo slovenski daljinski plavalec podal še na tekme svetovnega pokala, jeseni pa ga čaka svetovno prvenstvo na Havajih. D. T.

PLAVANJE

»Donava 2000«

Slovenski plavalec Martin Strel v okviru programa »Donava 2000« plava od 4. (Aschbach) do 9. julija 2000 (Dunaj) po Donavi v Avstriji. Maratonsko plavanje tisočletja za mir, prijateljstvo in čiste vode bo predvidoma trajalo do 17. avgusta – tedaj naj bi Strel dosegel cilj v romunski Sulini. Projekt se je začel 25. junija v Donaueschingenu, prijavljen pa je tudi za vpis v Guinnessovo knjigo rekordov. Plavalna pot je dolga 2860 kilometrov in vodi od izvira Donave do izliva v Črno morje. Donava geografsko in simbolno povezuje 10 držav

južnovzhodne Evrope, zato plavanje poleg športnega elementa nosi tudi sporočilo miru, prijateljstva in ekološke ozaveščenosti. Dogodek je tudi v tukajšnji javnosti že vzbudil pozornost in doživel podporo na najširši ravni. T. G.

TOUR DE FRANCE

Hauptman diskvalificiran, Klemenčič osmi

Andrej Hauptman je bil že pred začetkom 87. kolesarske dirke po Franciji zaradi prevelikega števila rdečih krvnih teles diskvalificiran, tako da slovenske barve na največji večetapni dirki na svetu brani le še Zoran Klemenčič, ki pa je že v drugi etapi dosegel odlično drugo mesto. Toda Klemenčič za višjo uvrstitev v skupni razvrstitvi nima velikih možnosti in bo lahko zadovoljen že, če bo končal letošnji Tour. D. T.

RIBOLOV

Tokrat samo 13. mesto za ekipo Kluba koroških ribičev

Po odličnih nastopih na prvih treh tekmovanjih je tričlanska ekipa Kluba koroških ribičev (KKR) na četrtem tekmovanju v okviru državnega prvenstva Slovenije 2000 v muharjenju zabeležila svoj doslej najslabši rezultat. Med 20 ekipami je trojka Ivko Ferm, Gregor Reichmann in Gerhard Umfahrer na reki Kolpi ob slovensko-hrvaški meji osvojila samo 13. mesto. Pogoji so bili tokrat izredno težki (nizka voda, velika vročina, itd.), zmagala pa je vodeča ekipa iz Medvod.

Kljub povprečni uvrstitvi je ekipa KKR v skupni razvrstitvi uspešno branila tretje mesto (49 točk). Na prvem mestu so še naprej Medvode (73), na drugem mestu pa je ekipa Bled I (64

točk). Pri posameznikih se je tokrat s strani KKR vpisal v listo uspešnejših tekmovalcev samo Ivko Ferm: osvojil je 12. mesto. Peto tekmovanje je na sporedu 9. julija v Savi pri Medvodah. I. L.

NOGOMET

CMC Publikum – SAK 0 : 0

Nogometaši celovškega SAK-a so minulo nedeljo igrali v Slovenskih Konjicah s CMC Publikumom iz Celja 0 : 0. Ekipi sta z igro razočarali maloštevilne gledalce, da pa ni bilo zadetkov, je mogoče vzrok v tem, da so oboji igrali v spremenjenih postavah.

Pri SAK pa so se medtem že pokazale spremembe: poleg dveh vratarjev Günther Roschnig (Šentandraž) in Hannes Matschek (Pliberk) je klub še dokončno pridobil Tončija Blajsa (Bad Bleiberg) in napadalca Roberta Miklaura (Pliberk).

D. T. / T. G.

TENIS

Koroško prvenstvo

Medtem ko se svetovne teniške veličine te dni merijo pri Grand-slamu v slavnem Wimbledonu, se pri nas končuje koroško prvenstvo, ki traja od začetka maja do sredi julija. Ekipa teniškega društva Globasnica, ki je tudi član Slovenske športne zveze, so spet uspešno nastopale na tekmovanju. Obe moški ekipi sta en krog pred koncem na 5. mestu (2. oz. 3. razred), prav tako je ženska ekipa (1. razred) po dobrem štartu na 4. mestu lestvice. Najuspešnejši pa sta dve pod-15 ekipi dečkov – prva je v 1. razredu v močni konkurenci slavila 3 zmage, druga ekipa pa je v 2. razredu prekašala celotno konkurenco. Bilanca (do sedaj): 3 zmag iz treh krogov, razmerje tekem – 9 : 0, razmerje setov – 18 : 2. To predvidoma že pomeni podvig v 1. razred! T. G.

SLOVENSKO PLANINSKO DRUŠTVO CELOVEC

vabi ob 100-letnici obstoja

100 KOROŠCEV,

PRIJATELJEV DRUŠTVA, NA TRIGLAV

V soboto, 22. julija 2000, se bomo zbrali do/ob 19. uri v Triglavskem domu na Kredarici

Pohodniki naj bi prispeli iz vseh smeri. Možna izhodišča (poti so dolge 5 ur, 6 ur ali več): dolina Vrata, dolina Kot, dolina Krma, Pokljuka, Bohinj, dolina Trenta, ... Prenočišča lahko rezerviramo le za tiste skupine/posameznike, ki nam bodo do najkasneje 10. julija (tel. 0463/51 43 00-14 / Urška) sporočili: udeležbo (kraj, ime in število

udeležencev) ■ smer prihoda/oz. pot, ki jo bodo izbrali ■ eventualne potrebe/oz. pomoč, ki jo pričakujete od prireditelja.

Več informacij pri odbornikih SPD Celovec, v slovenskem tisku, ali pod gornjo tel. številko

Ne zamudite prijavnega roka! Vsi prisrčno vabljeni!

Sem gor se bomo povzpeli 23. julija: pojdite z nami!

ŠD ZAHOMC

Počastitev uspešnih športnikov ŠD Zahomc

Vodstvo in člani Športnega društva Zahomc so ob zaključku tekmovalne sezone 1999/2000 počastili najboljše športnice in športnike kluba. Dvakratni svetovni prvak pri juniorjih Stefan Kaiser je dobil denarno nagrado dežele Koroške, darila pa so prejeli tudi Tanja Drage in Katja Stefaner, ki sta zmagali na avstrijskem državnem prvenstvu 2000.

Predsednik ŠD Zahomc Martin Wiegele je v svojem govoru reflektiral preteklo sezono. Bila je kar naporna, toda tudi uspešna, je poudaril pred-

sednik in se ob tej priložnosti zahvalil vsem, ki so k temu prispevali. Prirediteljev je pri dobri jedachi in osvežilni pijači izzvenela v zabavnem vzdušju.

Nekaj dni navrh so se številni člani ŠD Zahomc udeležili športnega dneva ASKÖ v nordijskem centru v Beljaku. Na programu so bile razne poletne športne panoge, pri katerih so uspešno sodelovali tudi člani ŠD Zahomc. Demonstracija na plastični skalalnici pa je bil lep trening in hkrati razvedrilo za vse skalalce. 23./24. junija pa je skupina zahomških skalalcev na povabilo ASKÖ absolvirala prvi koncentrirani trening v Eisenerzu. Sledili bosta še dve nadaljnji pripravljalni enoti.

M. W./I. L.

ŠAHOVSKI OREH ŠT. 117

Silvo Kovač

Steskovski – Grulka (Lodz 1970)

V siciljanski obrambi je beli za napad žrtvoval skakača na polju c3 in na kraljevem krilu zapretel črnemu kralju. Vsa polja v rokadi črnega so trenutno dobro branjena, vendar beli, ki je na potezi, sproži delovanje baterij in lovcev na

črnega kralja. Že prva pravilna poteza belega vodi v zmagovito pozicijo!

Rešitev št. 116

V kolikor ste pripravljali matiranje črnega kralja s potezo 1.Dd3 ali 1.Sg6 ste hitro spoznali, da ima črni dobro obrambo s potezo 1...g3 in mat ni možen v treh potezah. Samo z malo nenavadno žrtvijo dame 1.Dh1+! se doseže matiranje. Tako na 1...Kh1: 2.Sg4: h2 3.Sf2 mat, v kolikor črni ne vzame dame sledi na 1...Kg3 2.Sg6 h2 3.Dg2 mat. Tako se je črni kralj v obeh primerih znašel v mišolovki!